

ספרי' — אוצר הספרים — לויבאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלק

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ח
(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושבע לבריאה

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' יהודה ב"ר אהרן ע"ה ימיני
נפטר ביום י"ט תמוז ה'תשמ"ח
וזוגתו מרת שושנה ב"ר שלום ע"ה ימיני
נפטרה בש"ק פ' ויגש, ז' טבת ה'תשס"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בנם

הרה"ת ר' אמיתי זוגתו מרת פייגא שרה
ומשפחתם שיחיו ימיני

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

א. "וירא בלק..." – רש"י: "... לפיכך ויגר מואב"

בתחילת פרשתנו מצטט רש"י את כל המלים של הפסוק הראשון "וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי", ומפרש: "אמר: אלו שני מלכים שהיינו בטוחים עליהם לא עמדו בפניהם, אנו על-אחת-כמה-זוכמה, לפיכך ויגר מואב."

מסבירים המפרשים¹, שרש"י מחדש בפירושו כאן, שהדברים הנאמרים בהמשך, "ויגר מואב", אינם ענין בפני עצמו, אלא מהווים המשך ל"וירא בלק...": "כאשר ראה בלק את אשר עשו ישראל לאמורי, את נצחונם על שני המלכים – סיחון ועוג – עם בני עמם, הוא הסיק מסקנה ב"קל-זחומר": אם "שני מלכים שהיינו בטוחים עליהם לא עמדו בפניהם, אנו – על-אחת-כמה-זוכמה", ולפיכך – "ויגר מואב".

אך אין מובן:

א) אם נבין את הדברים לפי האפשרות האחרת, שבמלים "ויגר מואב" מתחיל ענין חדש שאינו תוצאה של "וירא בלק", הרי אין משמעות הפסוק "וירא בלק" מובנת²: מדוע חשוב לציין אם בלק ראה אם לאו, והרי אין לכך תוצאות כלל? – מכך מובן, גם ללא פירוש רש"י, שהפסוק "וירא בלק..." מובא כסיבה ל"ויגר מואב". ואם כך, מה מחדש רש"י בפירושו "לפיכך ויגר מואב"?

ב) ברוב המקרים שבהם מפרש רש"י פסוק, הוא מצטט ממנו רק את המלים הראשונות³, ורומז לאחרות על ידי "וגו"⁴. מדוע אין רש"י מסתפק כאן בציטוט תחילת הפסוק "וירא בלק", אלא מצטט את הפסוק כולו, עד למלה האחרונה "לאמורי"?

ג) כדי להסביר את ה"קל-זחומר" שהסיק בלק, שאם "שני מלכים לא עמדו בפניהם" הרי "אנו על-אחת-כמה-זוכמה", יש להדגיש

1) גוי"א כאן.
2) וכמ"ש גוי"א עצמו.
3) ראה חיקת כא, כו. ובכ"מ.
4) ראה לקמן כב, י. ובכ"מ.

בעיקר את העוצמה של סיחון ועוג, לכאורה. מדוע מוסיף רש"י את הפרט "שהיינו בטוחים עליהם"? וכן: כיצד נלמד פרט זה מן הפסוק, אשר לכאורה אין בו שום רמז לכך?

ב. "וירא בלק" ו"ויגר מואב" – שני ענינים:

ההסבר לכך הוא:

כאשר "בן חמש (למקרא)" לומד את הפסוקים "וירא בלק... ויגר מואב...", הוא סובר בפשטות, שאלו הם שני ענינים נפרדים, ולא שהענין של "וירא" גרם ל"ויגר":

כי בנוסף לכך, שהתורה עצמה מציינת, שמואב ירא מעם ישראל מפני כמותם העצומה – "כי רב הוא" – ואת זאת ידע מואב אף לפני מלחמת סיחון ועוג, כי כבר לפני כן הקיפו ישראל את ארץ מואב "כל דרומה ומזרח"⁵,

הרי אף אם נאמר, שאז עדיין לא היו בני מואב מודעים לכל עוצמתם של בני ישראל, והיא נודעה להם רק לאחר שהם ראו "את כל אשר עשה ישראל לאמורי"⁶ –

הרי ממילא קשה לחבר שני פסוקים אלו יחדיו, זה בהמשכו של זה, כי בפשטות יוצא, שהענין של "ויגר מואב" הוא תוצאה של מה שראה מואב, ולא⁷ של "וירא בלק"⁸.

ומשום כך היה צריך להבין, ששני הפסוקים "וירא בלק" ו"ויגר מואב" עוסקים בשני ענינים שונים⁹: פחדם של בני מואב –

5) רש"י חקת כא, יג.

6) אבל גם לפי א"מ מ"ש "כי רב הוא" לאחרי שנאמר כבר "את כל אשר עשה ישראל לאמורי" (ראה ברא"ם וגוי"א כאן).

7) ראה גם אה"ח כאן: לא היה ענין תלה הראי' בבלק ולא בבעלי המגור שהם מואב.

8) בש"ח כאן, שמי"ש "וירא בלק" הוא לפי שהוא דוקא התבונן בזה (וראה עדי"ז גוי"א ולבוש כאן), וכששמעו המון העם את דברי המלך שאמר "אלו שני מלכים כו" או "ויגר מואב", אבל אינו מובן: מהו התודות בהק"ו "אלו שני מלכים כו" עד שרק בלק ראה זה וצ"ל התבוננות בזה?

9) וכמו שפירש באה"ח ש"ויגר מואב אינה הודעת הנמשך משמעות בלק, אלא .. לצד היותם רבים ותקיפים כאמרו כי רב הוא."

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח). שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובת: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

נולכל לראש המחשבה וההתבוננות לידע ולהכיר שעומדים כבר בהכניסה לימות המשיח, הנה זה בא, כיון שכבר כלו כל הקיצין, וכבר עשו תשובה, וסיימו כל עניני העבודה בשלימות, ככל פרטי הדברים האמורים לעיל] – כי, „היסח הדעת“ פירושו „למעלה מן הדעת“, היינו, שלאחרי שענין זה חודר בדעתו (ע"י המחשבה וההתבוננות כו'), ה"ז נעשה אצלו באופן שב(היסח ו)למעלה מן הדעת.

ובנוגע לפועל – למרות ה„שטורעם“ שבדבר בתקופה האחרונה בשנה זו, תהא שנת נפלאות אראנו, לאחרי ראיית הנפלאות המעידות שזוהי ה„שנה שמלך המשיח נגלה בו“, רואים שישנו קושי („עס קומט אָן שווער“) להחדיר ההכרה וההרגשה שעומדים על סף ימות המשיח ממש עד שיתחילו „לחיות“ בעניני משיח וגאולה. . . והעצה לזה – ע"י לימוד התורה בעניני משיח וגאולה, כי, בכח התורה (חכמתו של הקב"ה שלמעלה מהעולם) לשנות טבע האדם¹⁰, שגם כאשר מצד הרגש שלו נמצא עדיין ח"ו מחוץ לענין הגאולה (כיון שלא יצא עדיין מהגלות הפנימי), הרי ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה מתעלה למעמד ומצב של גאולה, ומתחיל לחיות בעניני הגאולה, מתוך ידיעה והכרה והרגשה ש„הנה זה בא“.

(משיחות ש"פ בלק, י"ז (טוב) תמוז תנש"א)

9) תניא אנהי'ק (קה, ב).

10) ראה דרזיל עה"פ לא"ל גומר עלי (ירושלמי כתובות פ"א ה"ב. וש"נ. והובא להלכה בש"ך (ושר"ע אדה"ז) י"ד סקפ"ט סק"ג (סק"ג)).

„ויגר מואב“ – אשר נבע מ"רב הוא, מכמותם הרבה של ישראל, אכן התחיל אף לפני המלחמה נגד סיחון ועוג, כאמור לעיל, שאת זאת ראו המואבים כאשר הקיפו בני ישראל את ארץ מואב, ומאו חדר ללבם מורא מפני בני ישראל,

אך בכל זאת לא יכול היה העם לנסות לחפש עצה לכך, כי אצל מלכם, יש לומר, לא עוררה כמותם הרבה של בני ישראל פחד.

אך כאשר התרחשה המלחמה נגד סיחון ועוג, ובלק (מלך מואב) ראה „את כל אשר עשה ישראל לאמורי“, גם הוא החל לחשוש מפני בני ישראל. כלומר, ל"ויגר מואב" נוסף הענין של "וירא בלק" והפחד שלו¹⁰, ואז הביע מואב את פחדו בגלוי – "ויאמר מואב...". – הם התייעצו בזקני מדין, ובלק שלח "מלאכים אל בלעם...".

אמנם, פירוש זה אינו "חלק", שהרי אם כך, צריך היה הפסוק "ויגר מואב..." להופיע לפני¹¹ הפסוק, וירא בלק... – אך בכל זאת, לולא פירוש רש"י, היינו מבינים פירוש פשוט זה, ש"וירא בלק" ו"ויגר מואב" הם שני ענינים שונים, ולפיכך צריך רש"י לחדש, ש"וירא בלק... לפיכך ויגר מואב".

ג. בלק גילה "שהיינו בטוחים עליהם"

אך לפי זה נותרה בעינה השאלה שהוזכרה לעיל: אם כך, צריכה היתה התורה לומר "וירא מואב", ולא "וירא בלק", ואת זאת מבהיר רש"י בדבריו "שהיינו בטוחים עליהם":

ענין זה, שמלכי כנען שילמו מיסים לסיחון ולעוג כדי שייגנו עליהם "שלא יעברו עליהם גייסות"¹² לא היה מפורסם –

(כמובן מדברי רש"י לפני כן¹², שכאשר שלחו ישראל שליחים לסיחון בבקשה: "אעברה בארצך", הוא השיב להם: "כל עצמי איני יושב כאן אלא לשומרם מפניכם, ואתם אומרים כך" – ואילו היה הדבר מפורסם, לא היו ישראל מלכתחילה מבקשים ממנו לאפשר להם לעבור שם, או שהיו, לפחות, מציינים זאת בשליחות אליו: שבלי להתחשב בהיותו שכיר לשומר "שלא יעברו...", למרות זאת עליו לאפשר להם לעבור – מכאן מוכח, שהיה זה ענין סודי, שלא היה ידוע אלא למלכי כנען, ולמלך מואב) –

ולכן לא היה נצחונם של בני ישראל על סיחון ועוג משפיע על בני מואב ומגביר בהם את פחדם¹³ – כיון שהם לא ידעו שבמפלת סיחון ועוג הם אבדו את מי שהם היו "בטוחים עליהם", והרי את גודלם ועוצמתם של בני ישראל הם כבר הכירו, ומשום כך לא התחדש אצלם דבר בראותם "את כל אשר עשה ישראל לאמורי".

אך כאשר שמע בלק את אשר עשו ישראל לסיחון ולעוג, הוא "דאה" בכך דברים נוספים: הוא הבין שבכך נשמדו את מי ש"היינו בטוחים עליהם" ומעתה אין להם על מי לסמוך עוד¹⁴.

ומרוב פחדו העצום, לא יכול היה בלק להעלים סודו מאנשי המדינה, והוא גילה אף להם מהי משמעות מפלת סיחון ועוג עבורם, ו"לפיכך: ויגר מואב"¹⁵.

12* חקת שם.

13) וי"ל, (שגם) לא פחדו בכלל, מכיון שראו שעד עכשיו לא לחמו עמם, ועד שלא באו לגבולם (רש"י חקת כא, יא).

14) וכה"ד שברא"ם כאן, שכוונת רש"י ב"שהיינו בטוחים עליהם לא עמדו בפניהם" הוא: "אנו מה בטחון יש לנו עתה" (ותירוץ קושית דרא"ם על פירוש זה מהלשון "אנו על אחת כמה וכמה" – ראה לקמן סי"ח). ולהעיר, ממה שגם בשליחותו של בלק אל בלעם אמר "הנה כסה את עין הארץ, סיחון ועוג שהיו שומרים אותנו" (כב, ה ורש"י שם), ולא הזכיר כלל את גבורתם.

15) ועפ"ז מתורץ מ"ש "כי רב הוא", אף שכבר נאמר "את כל אשר עשה ישראל לאמורי" (ראה לעיל הערה 6) – כי הסיבה ל"ויגר" הוא [לא מה שעשה ישראל לאמורי, כ"א] "כי רב הוא", אלא, שבאם ה' להם על מי לבטוח ה' זה מבטל את דאתם. וכמ"ש הרא"ם כאן.

ד. בלק הוא מואב ומואב הם בלק

לכאורה, אפשר להסביר את הפסוקים "וירא בלק" ו"ויגר מואב" כפי שמסביר רש"י לפני כן¹⁶ לגבי "וישלח מלאכים" (אל מלך אדום ואל סיוחן): שלפעמים נאמר "וישלח ישראל מלאכים" ולפעמים נאמר שמושה שלחם, משום ש"משה הוא ישראל וישראל הם משה", ויש לכך אותה משמעות, ומכאן ש"נשיא הדור הוא ככל הדור, כי הנשיא הוא הכל".

בדומה לכך ניתן היה, לכאורה, לבאר, שגם בפרשתנו מדובר בשני הפסוקים "וירא בלק" ו"ויגר מואב" על אותו דבר, ואין הכוונה דוקא לבלק או למואב, והתורה משנה בלשונה רק מפני שבהיות בלק מלך (נשיא) מואב הרי "בלק הוא מואב ומואב הם בלק".

אך לאמיתו של דבר אין לומר כך, כי¹⁷ הכלל "משה הוא ישראל וישראל הם משה" יכול להסביר כיצד ייתכן לכתוב משה במקום ישראל וישראל במקום משה, אך מובן, שצריכה להיות טיבה לכך שהתורה אומרת "וישלח ישראל מלאכים אל סיוחן" כאשר משה שלחם¹⁸ – כי בכך מבהירה התורה¹⁹

[16] חקת כא, כא.

[17] ונספח לזה: השינוי שבני שלוחות המלאכים הוא כהדגשת רש"י שם "במקום אחר". משא"כ בנדוד.

[18] ראה שיהא ב' לפי חוקת הערה 18. – וראה בארוכה בכ"ז לקו"ש ח"ג ע' 132 ואילך.

[19] ועד"ז הוא גם בנוגע למ"ש (שופטים יא, ז) "וישלח ישראל מלאכים אל מלך אדום וגו'" – כי מה שאמר יפתח "וישלח ישראל מלאכים גו' וגם אל מלך מואב שלח ולא אבה", הוא בכדי להוכיח ש"לא לקח ישראל את ארץ מואב גו'", ולכן הדגיש וישלח ישראל גו', בכדי (א) להראות יחס ישראל (ולא רק דמשה), שלא רצו ליקח ארצם. (ב) שמה שהודו אז שאין הם תביעה על מה שלקחו ישראל את ארצם מסיוחן – וכמו שמסיום (שם פסוק כז) "ומדוע לא הצלתם בעת ההיא" – היא הודאה (מעמון ומואב) לישראל [ולא רק ממלך עמון ומואב

(* ומכיון שבנוגע למואב הוצרך לומר שישראל שלח, אמר גם "וישלח ישראל גו' אל מלך אדום", כי השליחות למואב היתה טפל וחלק מהשליחות לאדום, וכלשון הכתוב שם "וגם". (ובזה מתורץ מה שמושה רק "רמזה", גו' בדברים ב, כט) ולא על אחר בפ' חקת – רש"י חקת כא, יג.)
ונפ"ז מובן גם מה שרש"י בפ' חקת (כא, כא) מוסיף "וגו" בפסוק דיפתח – אף שלא כתב כן בתנאים הקודמים שבאותו קטע ענצמו.

כיצד יכול היה משה להבטיח בשם כל ישראל, ש"לא נטה בשדה ובכרם, לא נשתה מי באר..."/, כי השליחות אכן היתה בשם כל ישראל²⁰.

(לגבי השליחים למלך אדום נאמר "וישלח משה מלאכים"²¹, למרות שגם שם הבטיחו "לא נעבור בשדה ובכרם..."²², הרי זה מפני שניסו להשפיע בכל האמצעים על מלך אדום²³, שיאפשר לעבור בארצו²⁴, ולכן באו השליחים בשמו של משה, מתוך מחשבה, שבאומנם שהם שליחי משה, הדומה למלאך²⁵, ייבהל מלך אדום ויאפשר להם לעבור בארצו.

ואילו את סיוחן לא התכוונו להבהיל בשמו של משה, ולכן באו אליו השליחים בשם ישראל, כדי שתתקבל בעיניו ההבטחה "לא נטה..."²⁶, ולכן נאמר שם "וישלח ישראל מלאכים".

אך אילו לא היתה טיבה זו, לא היתה

שה' (אז למשה) כי הם נהלו כל השקו"ט, ובמילא הודאה קיימת גם עכשיו. ולהעיד מענין דאין מיתה בצבור (הוריות ו, א).

[20] ועפ"ז יובן גם מה שלאחרי שאמר אדום "לא תעבור ב"ו אמרו אליו בני" "במסלה נעלה ואם מימיך נשתה גו'" (חקת כ, יח"ט)

– דלכאורה: הרי גם לפניו אמרו לו "לא נעבור גו' ולא נשתה גו'" ומ"מ אמר "לא תעבור ב"ו, ומה יועיל שיאמרו אליו עוד פעם אותו הדבר –

כי מכיון שגבי אדום כתיב "וישלח משה מלאכים" (מצד הטעם דלקמן בפנים), לכן אמרו שאולי הטעם שאדום אמר לא תעבור הוא לפי שאינו סומך על דברי משה, ולכן "יאמרו אליו בני ישראל במסלה נעלה גו'".

[21] חקת כ, יד.

[22] שם, יז.

[23] שלכן הקדימו "כה אמר אחיך ישראל אתה ידעת גו'", ולא התחילו מיד "נעברה נא בארצך", כבהשליחות לסיוחן. (וגם אז אמרו "נעברה נא בארצך").

[24] כי באם לא יתן רשות לעבור דרך ארצו, יצטרכו לסבוב את ארץ אדום, וכמו שה' בפועל (חקת כא, ד). משא"כ בסיוחן, לא ה' איכפת כ"כ גם באם לא יתן רשות לעבור בגבולו – שהרי אפשר להלחם בו, וישראל היו בטוחים שינצחו – וכל הטעם דוישלח ישראל מלאכים הוא רק לפי שבקשו מהם שלום" (רש"י חקת כא, כב).

[25] חקת כ, טז וברש"י שם.

ועפ"ז מ"ש בפנים יובן גם הטעם מה שאמרו "וישלח מלאך".
[26] ואף שכל הטעם ד"וישלח ישראל מלאכים" הוא רק לפי ש"בבקשו מהם שלום" (כנ"ל הערה 24), הרי מזה גופא שאמרו "לא נטה גו' לא נשתה גו'" מובן שבאם לא היו אומרים זאת אי"ז בקשת שלום, ובמילא, גם באם היו אומרים באופן שלא תתקבל אצלו ההבטחה, אי"ז בקשת שלום.

התחלת ימות המשיח, על סף התחלת הגאולה, ותיכף ומיד המשכתה ושלימותה.

... כיון שעומדים על סף הגאולה שנאה תיכף ומיד ממש, מובן, שלימוד הלכות בית הבחירה בשנה זו צריך להיות באופן אחר לגמרי. . ועוד ועיקר – שהלימוד הוא מתוך ידיעה והכרה בוודאות גמורה שאין זה, "הלכתא למשיחא", כי אם, הלכה למעשה בפועל ברגע שלאח"ז, כיון ש"מקדש העתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל (כבר עתה למעלה, ותיכף) יגלה ויבוא משמים" ברגע כמימרא!

וע"ד המדובר בתקופה האחרונה, בנוגע להוספה המיוחדת בלימוד התורה בעניני גאולה ומשיח – לא (רק) בתור, "סגולה" למהר ולקרב ביאת המשיח והגאולה, אלא (גם) בעיקר כדי להתחיל "לחיות" בעניני משיח וגאולה, "לחיות עם הזמן" דימות המשיח, עי"ז שהשכל נעשה ממולא וחדור בהבנה והשגה בעניני משיח וגאולה שבתורה, ומהשכל מתפשט וחודר גם ברגש הלב, ועד להנהגה בפועל במחשבה דיבור ומעשה באופן המתאים לזמן מיוחד זה, שעומדים על סף הגאולה, ומראים באצבע ש"הנה זה (המלך המשיח) בא".

ויש להוסיף בביאור הצורך והמעלה דלימוד התורה בעניני משיח וגאולה ובנין ביהמ"ק השלישי ככניסה להתחלת ימות המשיח – ובהקדמה:

אף שאמרו חז"ל ש"משיח בא, בהיסח הדעת", אין זה בסתירה ח"ו למחשבה והתבוננות באופן של "דעת" ("שמקשר דעתו בקשר אמיץ וחזק מאד ויתקע מחשבתו בחזקת"*) בעניני משיח וגאולה

(5) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

(6) לעיל ע' 40. ועוד.

(7) סנהדרין צז, א.

(8) תניא ספ"ג.

הוספה

בשורת הגאולה

ל.

ע"פ כל הסימנים שבדברי חז"ל אודות דרא דעקבתא דמשיחא, דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ו(במילא) דור הראשון של הגאולה. . . ובכל זה ניתוסף עוד יותר ע"י שלימות העבודה דהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בחצי כדור התחתון (כתוצאה מהגאולה די"ב-י"ג תמוז) במשך יובל שנים, אשר, אם בהתחלת תקופה זו יצא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בהכרזה „לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה“, והעיד שכבר סיימו כל עניני העבודה, וצריכים רק „לצחצח הכפתורים“, ויתירה מזה, שכבר סיימו גם „צחצוח הכפתורים“, וצריכים רק לעמוד הכן („עמדו הכן כולכם“) לקבל פני משיח צדקנו, הרי בסיומה של תקופה זו, בודאי ובודאי ללא כל ספק וספק ספיקא שכבר הגיע זמן הגאולה, ובלשון חז"לי „כלו כל הקיצין“ וגם ענין התשובה (כהמשך המאמר „ואין הדבר תלוי אלא בתשובה“) ה"י כבר בשלימות.

... וחידוש נוסף בדורנו זה גופא – בשנה זו:

נוסף לכך שנמצאים בסמיכות ממש לגאולה האמיתית והשלימה, הרי, שנה זו היא „(תהא) שנת נפלאות אראנו“ (כהר"ת דמנין השנה שנתפשט בתפוצות ישראל), השנה שבה יקויים היעוד „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“, וכבר ראו בפועל „נפלאות“ המעידים שזוהי ה„שנה שמלך המשיח נגלה בו“, ועד ל„שעה שמלך המשיח בא. . . והוא משמיע להם לישראל ענוים הגיע זמן גאולתכם“ (כדברי הילקוט שמעוני), ועד להכרזה ש„הנה זה (המלך המשיח) בא“, שכבר בא, היינו, שעומדים כבר על סף

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) מיכה ז, טו.

(3) ישע"י רמו תצט.

(4) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

לקוטי

בלק

שיחות

התורה כותבת משה במקום ישראל, או ישראל במקום משה, רק משום ש"משה הוא ישראל וישראל הם משה".

מכך מובן בענייננו: כיון שלגבי "וירא" ו"ויג"ר אין סיבה לכתוב בלק במקום מואב ומואב במקום בלק, לכן הכרחי לומר, שב"וירא בלק" הכוונה היא לבלק ממש, ולא לעמו, וב"ויג"ר מואב" הכוונה היא לבני מואב, ולא לבלק.

ולכן מסביר רש"י שבלק ראה דבר שאחרים לא ראו, ש"שני מלכים שהיינו בטוחים עליהם לא עמדו בפניהם", וכאשר נודע לעם את אשר "וירא בלק" או "ויג"ר מואב", כדלעיל בסעיף ג'.

ה. בלק פחד דוקא לאחר המפלה של "שני מלכים..."

בדבריו "שהיינו בטוחים עליהם" מסביר רש"י קושי גוסף:

לפי המובן בפשטות, שבלק פחד רק בראותו שבני ישראל הכריעו מלכים חזקים כסיהון וכעוג, והוא הסיק מכך קל-וחומר לגבי עצמו, אפשר לשאול: בלק היה יכול להסיק מסקנה זו בקל-וחומר מיד לאחר נצחונם של בני ישראל על סיהון מלך האמורי, אף לפני מלחמתם נגד עוג מלך הבשן, כי אף סיהון מלך האמורי היה חזק ביותר²⁷ כעוג²⁸, ואם "סיהון לא עמד בפניהם, אנו על-אחת-כמה-וכמה". מדוע התעורר פחדו מפני בני ישראל רק לאחר נצחונם גם על עוג מלך הבשן?

אך לפי הדגשתו של רש"י מובן הדבר בפשטות: כל עוד היה עוג בתוקפו, לא פחד בלק כל כך, כיון שהיה לו עדיין שומר אחד לסמוך עליו, אך בראותו שאיבד לחלוטין במי לבטוח, כי "שני מלכים שהיינו בטוחים עליהם לא עמדו בפניהם", רק אז התעורר פחדו הגדול.

ו. "לאמורי" – כולל את עוג מלך הבשן

לפי האמור לעיל מובן מדוע אין רש"י מצטט רק את המלים "וירא בלק", אלא גם את המלים שבהמשך הפסוק, עד סוף הפסוק "לאמורי", כי החידוש שבפירוש רש"י כאן הוא גם לגבי המשמעות של המלים "עשה" "לאמורי":

אילו היינו מסבירים, שבמה ש"עשה ישראל לאמורי" פחד בלק מפני חוזקם של ישראל אף יותר מהאמורי, וכיון שכאמור לעיל בסעיף ה', בלק יכול היה לראות פרט זה מיד לאחר מלחמת סיהון, אף לפני המלחמה נגד עוג מלך הבשן – אז היה צריך לומר, שמשמעות המלים "עשה" "לאמורי" היא כפשטותן, שהכוונה היא רק לאשר עשו בני ישראל לסיהון מלך האמורי – והפרשיות אינן מופיעות כסדרן²⁹.

אך לפי פירוש רש"י – "שהיינו בטוחים עליהם" – יש להסביר, שבמלים "עשה" "לאמורי" הכוונה היא גם לעוג מלך הבשן, כי הוא מ"שני מלכים שהיינו בטוחים עליהם", והרי גם עוג מכונה לפעמים "מלך האמורי"^{29*} – ולפי פירוש זה ברור, שהפרשיות מופיעות כסדרן.

ז. הסיים "אנו על-אחת-כמה" וכמה" מיותר?

על הסבר זה, שבפירושו "שהיינו בטוחים עליהם" מתכוון רש"י לציין שהדגש אינו על חוזקם של שני המלכים, אלא על עצם הענין של "בטוחים עליהם", מתעוררת לכאורה שאלה מדברי רש"י בסוף פירושו "אנו על-אחת-כמה-וכמה"³⁰:

מובן, שכאשר מוסיפים לענין כלשהו ענין אחר בדרך של "על-אחת-כמה-וכמה", הכוונה היא, שבענין הראשון, ה"קל", אין

(29) ואין מוקדם ומאוחר בתורה ותחלה מסיים מלחמת בני לרשת עבר הירדן מזוהה ואח"כ מספר ענין בלק וכו' (ראה לעיל הערה 11).
(29*) דברים ג, ת. יהושע ב, י.
(30) וכמו שהקשה ברא"ם כאן.

מתכוונים למשמעות שלו כשלעצמו, אלא הכוונה היא להדגיש ביתר ודאות את הענין השני, ה"חמור" –

לפי זה, אם מסבירים, שבמלים "בטוחים היינו" מתכוון רש"י להדגיש את חוזקם של המלכים, מובן הסיום "אנו על־אחת־כמה" וכמה: "אם סיחון ועוג, שהם מלכים חזקים ביותר, עד כדי כך שגם אחרים היו "בטוחים עליהם", ובכל זאת נצחו אותם בני ישראל – על־אחת־כמה־זכמה הם ינצחו את מואב.

אך לפי ההסבר שלעיל, שבלק פחד מעצם העובדה שכבר אין לו "שני מלכים שהיינו בטוחים עליהם" – אין מתאים לכאן, לכאורה, הסיום בדרך של קל־חומר "אנו על־אחת־כמה־זכמה".

ח. מואב חששו מכך שבודאי יילחמו בהם ישראל

ההסבר לכך הוא, שעל ידי המלים "אנו על־אחת־כמה־זכמה" מתכוון רש"י ליישב קושי המתעורר על הענין בכללותו:

בפרשה הקודמת³¹ מספר רש"י, שגם למואב שלחו בני ישראל שליחים בבקשה לאפשר להם לעבור בארצו, וכאשר מלך מואב לא נענה להם, הקיפו בני ישראל את ארץ מואב, אך לא נכנסו אל גבול ארץ מואב.

וכאן מתעורר מיד הקושי: מדוע כה פחדו בני מואב לאחר מכן מבני ישראל, והרי הם כבר ראו שבני ישראל אינם מעוניינים להיכנס אל גבולם ולהילחם בהם?³²

(31) כא, יג.

(32) בפרש"י מטות לא, ב: "שהיו יראים מהם שהיו שוללים אותם" (וראה גם רש"י דברים ב, ט. ושם: "שהיו שוללים ובחזים אותם").

אבל ממה שאמר בלק "אילי אוכל נכה בו" (היינו שרצה ללחום עמם) מוכרח שה' ירא גם שילחמו ויכבשו את מואב, כי מצד היראה (רק) שוללים אותם" לא היו מסכנים את עצמם להלחם עם ישראל ש"עצום הוא ממני", מכיון שגם לאחרי "ארה ל" רק "אולי אוכל נכה בו"

ומה מוכח שה' ירא שיכבשו את מואב [ונמסרו] ברש"י כב, ה: "קרובים הם להכריתני" [וחשב שבדאי יעשו כן כדלקמן בפנים, ולכן ה' כדאי לו להלחם עמם, הגם שרק "אולי אוכל נכה בו".

ומה שפירש"י בפ' מטות דברים שהיראה ה' רק מצד "שוללים" (כבתחלת ההערה) – יש לומר, שה' חילק בזה בין

שאלה זו מתרץ רש"י בדבריו "אלו שני מלכים שהיינו בטוחים עליהם לא עמדו בפניהם, אנו על־אחת־כמה־זכמה": בלק חשב שבני ישראל נמנעו לפני כן מלהילחם נגד מואב לא מפני³³ ציווי ה' "אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה"³⁴, אלא מפני שהם חששו מכל מלחמה שהיא (אלא – בציווי מפורש מאת ה'), ביודעם שחרב, ואף נצחון במלחמה, ניתנה לעשו ולירשיו, ולא ליעקב ולירשיו³⁵, ובמיוחד כאשר סיחון ועוג יבואו לסייע. אך עתה, לאחר שבני ישראל נצחו את המלכים סיחון ועוג, הם כבר לא ירתעו ממלחמה נגד מואב.

זוהי כוונת רש"י בדבריו "אלו שני מלכים... לא עמדו בפניהם, אנו על־אחת־כמה־זכמה", שאם שני המלכים שהיינו בטוחים עליהם לא תפסו מקום לגבי בני ישראל (לא היה להם "מעמד" מולם), אשר לא התחשבו בהם ונטלו על עצמם להילחם בהם, הרי על־אחת־כמה־זכמה "אנו" – בני מואב, שנשארו לבד, ללא המלכים שהיינו בטוחים עליהם, בודאי לא "נעמוד" כנגדם, והם בודאי יילחמו בנו.

ט. בלק אינו מסוגל להסתיר את פחדו

ניתן להוסיף על כך עוד נקודה:

כאמור בסעיף ג' לעיל, ראה בלק שבני ישראל הרגו את "שני מלכים שהיינו בטוחים עליהם", הוא סיפר על כך לעמו, וגרם ל"ויגור מואב".

ולכאורה, מדוע היה עליו לספר זאת לכולם, והרי בין כך ובין כך לא היה

מואב בבלק: יראת מואב היתה רק שהיו "שוללים", ולכן אמרו (רק) "לחכו גו" (ראה דע"ז מבעה"ת ורש"י), ויראת בלק – "להכריתני". וראה הערה שלאח"ז. – וראה לקו"ש בלק תנשא"א (א) ס"ג.

(33) ולכאורה צ"ע מפרש"י (בשלה טו, טז) ש"אילי מואב לא ה' להם לירא כלום" – אבל אדרבא משם יסוד להנאמר בפנים, שהרי מפרש שם רש"י הטעם "שהרי לא עליהם הולכים" (וחו ל?) ועתה ראה בלק כי "הוא יושב חמול".

(34) דברים ב, ט.

(35) ראה רש"י חוקת כ, יח.

באפשרותם לסייע בכך, ומדוע הוא היה צריך לגרום לעמו ל"ויגור"?

התשובה לכך היא, שכאשר "וירא בלק את כל אשר עשה ישראל לאמורי", הוא איבד את עשתונותו ולא הצליח להתאפק ולא לספר על כך, כי "הרשעים"³⁶ הן ברשות לבם".

וכאן ניכר ההבדל בין בלק לבין, להבדיל, משה רבינו:

בלק פירסם מיד את פחדו, עד שגרם למורא לכל עמו. לעומת זאת משה רבינו, אף כאשר ירא מפני עוג "שמא תעמוד לו זכותו של אברהם"³⁷, הרי לא זו בלבד שהוא לא סיפר על כך לאיש, אלא יותר מכך: אפילו עליו עצמו לא היה ניכר שום פחד, כנאמר בגמרא³⁸, שהפחד היה רק "בלבבו".

י. י"ב תמוז – "להיות עז ותקיף..."

זהו אחד הענינים של י"ב תמוז הקשורים לפרשת חוקת³⁹. אצל כ"ק מורי וחמי אדמו"ר, ה"אפתפוטתיה דמשה"⁴⁰ שבדרונו, מודגשת ביותר התנהגות כזו בקשר למאסרו:

(36) ב"ד פל"ד, י. פס"ג, ח. ועוד.

(37) רש"י חקת בא, לד.

(38) נדה סא, סע"א.

(39) ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 130.

(40) ת"ז תס"ט (קיב, א. קיד, א).

כאשר ראה הרבי שיש קטרוגים ר"ל, וכדבריו "מפני (שנת) תרפ"ז פחדתי מאוד"⁴¹, הרי יחד עם זאת, לא זו בלבד שלא הראה זאת, אלא להיפך, באותו זמן, ואף כאשר כבר אסרוהו בפועל, הוא עודד וחזק את צאן מרעייתו להוסיף ולהגביר את הרבצת התורה והחזקת היהדות,

ואף בהיותו כבר במאסר בשפאלערנא וביודעו אודות הסכנה האיזמה עבורו ועבור כל עבודת הפצת היהדות – הוא החליט לעצמו, כדבריו: "אינני רשאי לחשוב מחשבות כאלו הפועלות נמיכת רוח"⁴²; "להיות עז ותקיף, בלי חת. לדבר בשפה ברה..."⁴³; "ומחוייב הנני... שלא להיבהל ושלא לפחד, למען אשר אוכל החזיק מעמדי שלא לסור ימין ושמאל, מאת אשר החלטתי, לבלי לתת את גאון יעקב למרמס"⁴⁴,

והוא ביצע זאת בפועל⁴⁵,

ועצם הנהגה זאת הביאה לידי "בידך נתתי אותו"⁴⁶, שיצא בנצחון גמור, באופן של "ביד רמה" ו"ברישי גלי"⁴⁷.

(משיחות ש"פ בלק תשכ"ה)

(41) ראה סה"מ תש"ח ע' 264 בהערה.

(42) לקו"ד ת"ד תרלט, א. וראה גם שם תרכד, א.

(43) שם תרכז, א.

(44) שם תרלט, ב.

(45) ראה סה"מ תש"א ע' 138. תש"ב ע' 81-2.

(46) לשון הכתוב חקת שם.

(47) לשון הכתוב בשלה יד, ה ותר"ג שם.

לזכות

כ"ק אדונונו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכרית יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדונונו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד